

PRIJE 180 GODINA POMORSKA BITKA POD VISOM IZMEĐU ENGLEZA I FRANCUZA

UDK 355.46(420)(44):(262.3)

Osvrt

Početak 19. stoljeća, u doba Napoleona Bonaparte, otok Vis bio je pod francuskom upravom. U to vrijeme razvilo se krijumčarenje na Jadranu. Preko otoka Visa prebacivala se roba na kopno za Tursku i Austriju. On je postao središte krijumčarske trgovine. Pristizali su mnogobrojni trgovci, tako da je Vis imao 12.000 stanovnika. U nemogućnosti stanovanja po kućama, dio stanovništva boravio je u izvlačenim brodovima. Gusarstvo i krijumčarenje zauzeli su širokog maha. Napoleon Bonaparte naredio je da se otok Vis vojnički zaposjedne.

Zapovjedništvo je povjereno kapetanu Bernardu Dubordieuu. 1 Na Jadranu u to vrijeme bile su dvije francuske pomorske divizije ("Ilirska" i "Talijanska").

21. listopada 1810. Dubordieu je s brodovljem doplovio pred Vis. Slijedećeg dana uplovivši u višku luku, naišao je on na puno brodova natovarenih raznom robom. Francuzi su iskrcali 500 vojnika, opljačkali i zapalili nadenu robu, te zapalili nekoliko brodova.

Doznajući da prema Visu plovi engleska eskadra, Dubordieu je napustio Vis, otplovivši prema sjeveru. Dubordieuova ekspedicija samo je pojačala englesku pažnju, pa nije donijela nikakve koristi Francuzima. Promet na Visu još se više pojačao.

2. veljače 1811. Napoleon je izdao direktivu talijanskom potkralju o važnosti otoka Visa. Dubordieu je isplovio iz Ancone sa svojom eskadrom sastavljenom od četiri fregate, dvije korvete i tri manja broda. Ukupno je imao 271 top i 2.655 ljudi posade (uključivši i bataljun vojske). U blizini Visa francuska se eskadra našla predveče 12. ožujka 1811.

13. ožujka 1811. u jutarnjim satima u području Paklenih otoka nalazio se britanski sastav jačine tri fregate i jednog brika, pod komandom komodora Sir William Hoste-a. Ukupno je bilo 186 topova i 879 ljudi. Iz iznjetoga je razvidna premoć Francuza.

Primjetivši engleski sastav Dubordieu je promijenio svoju odluku o ulasku u višku luku, pa je naredio goleti "P. Bologna" da to učini, a ostalim brodovima da napadnu engleske.

Zbog nerazumijevanja signala francuski brodovi jedrili su bez reda. Dubordieuov komandni brod jedrio je punim jedrima, pa je povećao međusobnu udaljenost. Englezi su se brzo snašli i u zbivenoj formaciji plovili su prema protivniku.

Na čelu engleskog sastava bila je fregata "Anphion", komandni brod komodora W. Hoste-a.

Francuski brodovi stizali su jedan po jedan do protivnika, što je omogućilo Englezima da ih tuku. Dubordieuova fregata "Favorite" najprije je napala Hosteov komandni brod, ne napadajući ostale brodove. Međutim, ovi su otvorili na nju vatru, a da ona nije uopće odgovorila.

Komodor W. Hoste, vještim manevrom, iskoristio je obje svoje baterije i teško je ošteti fregatu "Favorite". Paluba tog broda bila je puna poginulih, uključivši komandanta francuske eskadre kapetana B. Dubordieu-a.

Međusobni okršaji trajali su do poslijepodnevnih sati. Novi francuski komandant Willon, s preostalim oštećenim brodovima uplovio je u Hvar. Francuski gubici iznosili su 200 mrtvih i 500 ranjenih. Engleski gubici nisu poznati, ali su ih i oni imali. Komodor W. Hoste bio je ranjen. Na Visu je ostala samo jedna engleska korveta, a ostali su brodovi upućeni na Maltu na popravak, što znači da je i na njihovoj strani bilo oštećenja.

Neuspjeh kapetana B. Dubordieu-a nije obeshrabrila Napoleona. On je 13. srpnja iste godine između ostalog pisao potkralju Eugenu "(...) Bilo bi od velike koristi zaposjesti Vis"

Ali, nastale su nove situacije, a Napoleon je imao prećih briga od otoka Visa.

Englezi su odlučili definitivno zauzeti Vis, pa je 24. travnja 1812. u višku luku uplovio veći sastav engleskih brodova na čelu s guvernerom pukovnikom Robertsonom. Odmah su se počele graditi utvrde, od kojih su još i danas neke vidljive, kao "Georg", "Bentik", "Wellington" i "Robertson".

Na sjeveroistočnoj strani više luke, na poluotočiću Sv. Jurju ("Češka vila"), i danas je Englesko vojno groblje, na kojem su pokopani poginuli pripadnici engleskog sastava pod komandom komodora W. Hoste-a.

19. srpnja 1815. Englezi su predali otok Vis Austriji na osnovi mira u Campoformiju.

Između dva prošla rata često su navraćali brodovi Engleske ratne mornarice na Vis. Prilikom tih posjeta, sjećajući se svojih palih, polagali su oni u njihovu čast prigodne vijence. Toga je bilo i uposljeratnom periodu.

U počast komodora Williamu Hosteu otočić sa svjetionikom na ulazu u višku luku nosi ime "Host". Na otočiću se nalazi razvalina i porušeni objekti izgrađeni u vrijeme Engleza.

* kap. Ante Klarić,
Vis, otok VIS

Od davnina otok Vis imao je geostrateško značenje. To se očitavalo i u prošlom ratu, kad su tijekom ljeta 1944. na njemu boravili naši najviši organi s Titom na čelu.

BILJEŠKE

(Prema podacima iz knjige "VIS" dr. Grge Novaka)

1. U Pomorskoj enciklopediji stoji da je Bernard Dubordieu bio admiral (vjerojatno kasnije).
2. Komodor William Hoste bio je zanesen Nelsonovim uspjesima. U doba viške bitke imao je 31 godinu. Nazivali su ga Mladim Nelsonom.

U nekim ratnim mornaricama komodor je poseban čin, dok se u nekima taj "naziv" dodjeljivao činu kapetana bojnog broda za specijalne zadatke ili slično. Imao je pravo vijanja posebnog znaka (npr. u mornarici predratne Jugoslavije). I trgovačke mornarice su imale naziv za islužene, sposobne i vrijedne komandante, npr. komandant "Proleterke" ex "Karadorda", Roman Prodan imao je taj naziv. Bilo je još kapetana kod nas s takvim nazivom.

LITERATURA

1. "MOGUĆNOSTI" (Trobroj 3,4,5 - 1982) IZDANJE "KNJIŽEVNI KRUG" - SPLIT
2. "RATOVI NA JADRANU" DO POLOVICE 19 st. IZDANJE "MORNARIČKI GLASNIK" BEOGRAD KAP.B.B AUTOR NIKOLA SAFONOV

Rukopis primljen : 23.12.91

>> SVETI VLAHO << FOND ZA SPAS DUBROVNIKA - ZAGREB

GRAĐANIMA DUBROVAČKOG KRAJA (Konavle, Cavtat, Župa, Primorje, Ston, Pelješac, Mljet i otoci) te GRADA DUBROVNIKA, LJUBITELJIMA GRADA I OKOLICE U HRVATSKOJ, U EVROPI I U SVIJETU.

Izvešćujemo Vas da smo 01.10.1991.godine na dan početka barbarskog i rušilačkog pohoda jugo armije na Dubrovnik, osnovali Fond za spas Dubrovnika "Sveti Vlaho" s sjedištem u Zagrebu, Frankopanska 16, fon:433-821 ;fax:433-805.

ZAHVALJUJEMO

Građanima, humanitarnim organizacijama, poduzećima, institucijama, gradskim i općinskim uredima na zbrinjavanju izbjeglica i prognanika iz Dubrovačkog zavičaja.
Hrvatskoj vojsci i Hrvatskoj ratnoj mornarici, za obranu hrvatskog ratnog zavičaja.

ZAHVALJUJEMO

za pruženu duhovnu i materijalnu pomoć dubrovačkom zavičaju i gradu Dubrovniku, primljenu s dubokim osjećajem humanosti iz domovinske Hrvatske, Evrope i Svijeta.

Svaka daljnja pomoć je dragocijena i zahvalna.
Računi su otvoreni kod CROATIA BANKA d.d. ZAGREB, HRVATSKA.

NAZIV RAČUNA: "Sveti Vlaho" Fond za spas Dubrovnika
SVRHA DOZNAKE: Pomoć "Sveti Vlaho"
DINARSKI: 30101-620-245-4-100-0039-9
DEVIZNI: 100-727000-3-100-1531-4

SVETI VLAHO ČUVAO I OČUVAO NAŠ GRAD
SAČUVAJMO I MI SVETOG VLAHA

